

C O N S I D I N E

FEL A SZIVEKKEL!

S Z A L É Z I M Ű V E K

Lelkiélet kis könyvei

20. Dr. Dombi Márk S. O. Cist.

Szent Bernát

apát és egyháztanító

Ára 60 fill.

21.

A boldog esztendő

Gondolatok Szalézi Szent Ferenc műveiből
Adventől, pünkösdvasárnapig

Ára 80 fill.

22.

A boldog esztendő

Gondolatok Szalézi Szent Ferenc műveiből
Pünkösdvasárnaptól adventig

Ára 80 fill.

23.

A breviárium himnuszai

Latin-magyar szöveggel

HYMNI DE FERIA ET DE TEMPORE

Ára 1 pengő

FEL A SZIVEKKEL! II.

LELKIÉLET KIS KÖNYVEI

XXIX.

FEL A SZIVEKKEL!

SZALÉZI MŰVEK

FEL A SZIVEKKEL!

SZEMELVÉNYEK

P. CONSIDINE DANIEL S. J.

TANITÁSAIBÓL

ÖSSZEÁLLITOTTA

P. DEVAS S. J.

II.

SZALÉZI MŰVEK, RÁKOSPALOTA

Nihil obstat. Carolus Szitkey. S. S. censor dioecesanus. Imprimatur No. 5026|1937. Vacii, die 29-a Septembris 1937 Dr. Colomannus Széll provicarius.

Translated by permission
of the Catholic Truth
Society, London, from:
More words of encouragement.

ANGOL EREDETIBŐL FORDITOTTA
TRUGLY JÓZSEFNÉ

Don Bosco Nyomda, Rákospalota.

ELŐSZÓ

Az a rendkívül meleg fogadtatás, melyben P. Considine előző füzetecskéje részesült, valamint a hozzánk beérkezett számtalan hála nyilatkozat — még nemkatolikusok részéről is — arra ösztönöz bennünket, hogy a nagy lelkivezető feljegyzéseiből, beszédeiből és írásaiból új gyűjteményt rendezzünk sajtó alá. — Magától értetődik, hogy ennek az új füzetkének is ugyanaz lesz a szelleme, mint az előzőé volt: az az egyszerű egyenes nyíltság és felüdítően ható vallási optimizmus, amely P. Considinet jellemezte és amely őt lelkek ezreinek hivatott vezetőjévé tette. Forró vágyunk, hogy ezt a kis munkát is ugyanannyi rokonszenv fogadja, mint az előzőt

és hogy ez is minél több léleknek adja meg azt a lelki felerősítést és vigasztalást, amelynek osztogatásában P. Considine napsugaras lelke olyan kifogyhatatlanul gazdag volt.

P. DEVAS S. J.

NE LEGYÜNK SZÚKSZÍVŰEK

Nem ritkán jár közel hozzánk az a veszély, hogy a janzenizmusnak egy árnyalata lopja magát bele a lelki életünkbe: azt hisszük: mindaddig nincs rendben valami körülöttünk, amíg szerencsétlennek nem mondhatjuk magunkat.

Hiszen igaz: temérdek a baj, a szenvedés a világon, de éppen azért nagy kár volna ott is bajt szimatolni, ahol nincs. Elhibázott dolog azt hinni, hogy minden kis kellemetlenség, minden balul sikerült munka — akár ha egy elsózott leves is — az isteni Gondviselés intézkedése, hogy ezzel lelkünket tökéletességre nevelje.

Igaz, hogy egyes szentek életében egészen rendkívüli megpró-

bálatatásokról olvasunk, de általában mégis az a szabály, hogy Isten nagyon enyhén bánik azokkal, akik Őt hűségesen szolgálják. Ne gondoljuk tehát, hogy minden kis balsikert vagy kellemetlenséget egyenesen a mi kínzásunkra gondolt ki a jó Isten. Hamis felfogás az is, hogy csupán akkor tetszhetünk Istennek, ha szüntelenül csak szenvedünk. A szentek élete, külső megnyilatkozásaiban nem nagyon szokott különbözni a közönséges halandóétól.

Nagyon természetes, hogy elmentmondásokban mindig bőven van részük, már csak azért is, mert a tökéletes élet már önmagában is hallgatag szemrehányás azokkal szemben, akik bűnös életet élnek s ha Isten ügyeit akarjuk előbbre vinni, magától értődik, hogy a sátán meg mindent el fog követni, hogy azt hátráltassa. Azt azonban egy percre sem

szabad gondolnunk, hogy a szenvedés *egymagában* érdem.

Ne horgasszuk le a fejünket! Félre minden kicsinyes szűklelkűséggel! Ne felejtsük el, hogy a szenvedés eredetileg nem volt benne Isten programjában és sok olyan dolog van, amit Ő megenged, anélkül azonban, hogy azt egyúttal akarná is.

A magunk részéről soha ne nézzük közömbös szívvel embertársaink szenvedését, de igyekezzünk azt tőlünk telhetőleg enyhíteni.

VIDÁM SZÍVVEL SZOLGÁLJUK ISTENT.

Szent Pál biztat bennünket : „Örvendezetek az Úrban, ismét mondom : örvendezetek !” Ha szolgálni akarjuk az Urat, az öröm nem csupán kísérő jelensége, de alaphangja legyen lelki életünknek.

Tudjuk, hogy temérdek nehézség vár ránk az életben, léptenyomon ellenséges áramlatok keresztezik legjobb szándékainkat és lehetetlen, hogy meg tudnánk tenni, amit Isten elvár tőlünk, ha öröm nem tenné rugalmassá a lelkünket. Fontos tényező ez nagyon!

Sokan azt hiszik, hogy Isten szolgálata — a világ szolgálatával ellentétben — szükségszerűen ri-

deg komolyságot, az élet örömeiről való lemondást, szinte azt mondhatnók : szomorúságot kíván és hogy azoknak, akik Isten szolgálatára szentelik magukat, több megpróbáltatásra, szenvedésre kell felkészülve lenniök, mint másoknak. Tévedés. Gondoljunk ismét Szent Pál szavaira: „Örvendezzetek, ismét mondom: örvendezzetek!”

Tévedünk, ha azt hisszük, hogy a vallásos ember példaképe az, aki mindig komoly arccal jár-ke-l. Éppen ellenkezőleg: soha sem tudunk olyan jól megfelelni a valóság követelményeinek, mint ha vidámak, derűs lelkűek vagyunk. Nagyon gyakori eset, hogy Isten nagy öröme-ket küld a léleknek, hogy azt a közelgő súlyos megpróbáltatások elviselésére fel-erősítse. Az öröm kitágítja szívünket, elevenné teszi benne a hitet, reményt és szeretetet és fel-

fokozza erőit, amelyek győzelemre segítik a küzdelemben.

Olvassuk el figyelemmel az Apostolok Cselekedeteit : kinek a lelkét nem fogná meg a túláradó öröm szelleme, amely annak soraiból árad? Helyenkint szinte az ujjongás érzelmei csengnek ki belőlük! Pedig az apostolok kimondhatatlanul sokat szenvedtek és az életük sem volt egy napig sem biztonságban: fogságba vetették, megkorbácsolták őket, de nekik az a gondolat is örömükre szolgált, hogy méltónak találtattak rá, hogy Urukért szenvedjenek. Mi sem járunk tehát hamis utakon, ha az ő példájuk szerint még az élet viszontagságai közt is örvendező szívvel dicsérjük az Urat.

Milyen következtetést vonunk le ebből mindennapi életünkben? Így gondolkozunk-e mindig? Hajlamosak vagyunk azt hinni, hogy másoknak mindenük megvan, ami

az életüket boldoggá teheti, ők tehát könnyen „örvendezhetnek”. Nem gondolunk rá, hogy minket magunkat is szent örvendezésre teremtett a jó Isten. Vagy fanyar szívvel ilyenformán próbáljuk ki-magyarázni a dolgot: „Örvendezésre, igen: holmi misztikus lelki örömökre, amelyeknek a magasságába közönséges halandó nem képes följutni. A földi értelemben vett öröm azonban messzire elkerüli az én életemet.”

Pedig igenis: földi értelemben vett igazi örömről, boldogságról van itt szó, és ha Isten szolgálataiban nem találjuk fel ezt az örömet: valami nincs rendben körülöttünk.

Általánosan elterjedt tévedés, hogy Isten mint öncélú ajándékot küldi ránk a bajt és szenvedést. Nem egészséges felfogás ez!

Kárára van a lelkeknek, ha azt hiszem, hogy Isten örömét ta-

lálja abban, hogy én szenvedek. Ellenkezőleg: az életben átélhető legnagyobb, legtökéletesebb örömet éppen az Isten közellétében, az Ő szolgálatában lelhetem fel. Nem szereti Ő, ha sírok, még akkor sem, ha javamra válik a szenvedés. Istennek is fáj, ami nekem fáj — ez a Róla alkotott helyes, egészséges elgondolás.

Vegyük az életünket úgy, amint van és legyünk benne megelégedettek — ez a tökéletesség helyes útja.

A legkevesebb kereszt jön kimondottan az Isten kezéből. Isten megengedi ugyan azokat, legtöbbször azonban valaki vagy valami mástól, nem ritkán meg éppen saját maguktól jönnek, pl. amikor csalódunk túlmerészre méretezett vágyainkban. Nem jól tesszük, ha a saját magunk vagy mások által felidézett csapásokat, bajokat egyszerűen Istennek tulajdonítjuk.

Mit kíván tőlem az Isten?

Kívánja, hogy úgy vedd az életedet, amint van, és olyan nyugodtan viseld a velejáró keresztekét és megpróbáltatásokat, amilyen nyugodtan csak tudod. Kerülj minden zúgolódást, méltatlankodást azon, hogy másképpen mennek a dolgaid, mint szeretnéd. Derűs optimizmussal, bízó vidámsággal sokkal többet javíthatunk helyzetünkön, mint csüggeteg elégedetlenkedéssel. „Örömöteket senki el nem veheti tőletek.” (Ján. 16, 22.)

Mozogjon bár az életünk ezen vagy amason a síkon: módot kell találnunk rá, hogy annak keretei között méltóképpen szolgáljunk Istennek.

Tegyük fel, hogy csakugyan magunk vagyunk az okai bajainknak és kétségen felül hibáink következményeit ismerhetjük fel bennük. Ha jóvá tehetjük azokat: te-

gyük meg. De ha nem: bánjuk meg, amit elhibáztunk s vidám szívvel menjünk tovább!

Kezdjük az előbbretörtetést mindig előlről. Istent napról-napra, óráról-órára kell szolgálnunk. Ha nem mennek simán a dolgaink, ne siránkozzunk magunkon és ne gondoljuk, hogy nekünk több jutott ki a keresztekből, mint másoknak. Istennek csak vidám szívvel tudunk méltóképpen szolgálni.

— Soha szív gyengédebb nem volt, mint jó Urunk szíve: nem láthatott sírni senkit anélkül, hogy le nem törölte volna a könnyeit. Hogyan lehet hát, hogy énrám mégis annyi szenvedést küld?

— De vajjon bizonyos vagy-e róla, hogy ő küldte rád a bajokat? Ha pedig magad vagy az okozójuk, miért hibáztatod értük Istent? Csak nem gondolod, hogy pl. békétlen, érzékenykedő termé-

szetedet egyenest Isten küldte rád? Hiszen Ő tiszteletben tartja nagy ajándékát — emberi méltóságunk nemesi levelét — szabad akaratunkat. Vagy talán jobban szeretnéd, ha akaratlan csecsemő módjára bánnék veled?

Urunkat nagyon kérte egyik kiváltságos szolgálója: enyhítse, vagy vegye el egészen rendi előjárója nehezen elviselhető hibáit. Mire ezt a feleletet kapta:

— Nem veszem el, mert nagyon üdvösek azok terád, de öreá magára nézve is. Sokat vádolja magát, és még többet bánkódik miattuk. S az én szívem csak annál nagyobb szeretettel öleli őt magához.

Némelyek akkor is elégedetlenkednek, ha nincsenek különösebb keresztjeik. Holott állandó kereszttek a saját testi és lelki fogyatékoságaink és ha ezeket békén, nyugodtan viseljük, Isten-

nek tetsző dolgot cselekszünk. Hordozzuk tehát csendben, békés szívvel keresztjeinket: ne csináljunk nagy dolgot belőlük. Szégyenkeznünk kellene, ha kényeskedő gyermek módjára aprólékos bajainkban is vigasztalásra, részvétre várnánk. Isten úgy szeret minket, mint a szemefényét. Tűrjünk el tehát mi is mindent békén, megadással — Őiránta való szeretetből.

Ki kell vernünk a fejünkből azt a gondolatot, hogy nem is vagyunk igazi keresztények, amíg nagy szenvedéseink nincsenek. Mindaddig nem szerethetjük igazán Istent, amíg magasban trónoló, nehezen megközelíthető kényúrnak tartjuk, amíg félünk tőle és csak magunktól távol, valahol a felhők fölött kutatnak utána a gondolataink. Nagyon ügyes cselfogása a sátánnak, — és ha mi csüggedten föladjuk a magas lelki

célokért való küzdelmet, az szinte mindig azért történik, — hogy a gonosz kísértő ilyesmit suttog a fülünkbe: „te nem is tartozol a kiválasztottak közé, akiket a bizalmasai körébe, az Ő bensőséges szeretetére hívott meg az Úr.” Ennek éppen az ellenkezőjét kell hinnünk: úgy kell gondolnunk Istenre, mint a mi legjobb barátunkra, aki ismeri szegény roskatag emberi természetünket; aki tudja, hogy sokszor vigasztalanul szürke minden körülöttünk és mi halálosan belefáradtunk a jóért való küzdelembe. Hogyan gondolhatnánk, hogy Ő, ezeket tudva, elfordul tőlünk? Bizzunk Benne rendületlenül és minden rendbe jön majd körülöttünk. Kicsinyhitűek vagyunk, ha azt hisszük, hogy Isten nem törődik velünk és nem szeretjük Őt, ha feltételezzük róla, hogy neheztel ránk elmúlt életünk hibáiért. Ha ilyen

gondolataink jönnek, gondoljunk az evangéliumra: mennyi gyengéd szeretettel kezelte Urunk földi életében apostolait!

APRÓ KERESZTEK.

Legértékesebb szenvedés az, amelyet maga mennyei Atyánk küld ránk. Értékes keresztek tehát mindazok, amelyek életkörülményeinkből háramlanak ránk, vagy amelyeknek környezetünk, vagy akár saját magunk vagyunk az okozói, mert ezeket is megengedte Isten. Ezek a lelki életünk emelőrúdjai.

Kezdetben rendszerint könnyebben viseljük mindennapi keresztjeinket. Hétfőn, kedden még büszkélkedünk is kissé, hogy derекasan, elkedvetlenedés nélkül birkóztunk meg velük, de vajjon pénteken, szombaton is derűs lélekkel viseljük-e őket?

A lelki élet állandó növekedés, és ennek a növekedésnek az ira-

ma hétköznapokon a legjelentősebb. Ha komoly tökéletességre vágyunk, semmi sem segít bennünket hathatósabban célunk elérésében, mint ha Isten iránt való szeretetből örömteljes szívvel viseljük el mindennapi életünk kisebb-nagyobb nehézségeit. Kár, hogy legtöbbször elfelejtjük megszentelni ezeket a mindennapi kis keresztek: csak akkor ismerjük fel bennük az értéket, amikor nagyon nagyok és legalább is vörös krétával vannak megjelölve.

Kitérni azonban semmikép sem tudunk ezeknek a napi kereszteknek és keresztecskének az útjából: át meg át van velük szőve az életünk. Jele ez annak, hogy csakugyan Isten küldi azokat.

Valaki lefitymál bennünket, vagy szeretetlenül beszél rólunk. Először nehezünkre esik, de lassanként napirendre térünk felet-

te, s szerfelett meg vagyunk elégedve magunkkal, hogy ilyen eredményesek vagyunk. Isten azonban ennél is többet kíván tőlünk: akarja, hogy annyira legyőzzük önszeretetünket, hogy ne is essék rosszul az efféle kis megaláztatás.

Tisztában vagyunk-e vele, hogy keresztjeink tulajdonképpen sokkalta kisebbek, mint amekkorákat és amennyit megérdemeltünk? És megadással, annak a tudatában fogadjuk-e azokat, hogy igazán rájuk szolgáltunk? Vagy inkább szabadulni szeretnénk ezektől, ha lehetne? Hiszen igaz: mindenfajta korlátozottságaink: testiek és szellemiek, társadalmiak és anyagiak önmagukban is elég súlyos kereszték és temérdek megaláztatást jelentenek. Azonban ha csak kissé is tisztában volnánk vele: mi az, amit bűninkkel megérdemeltünk, ahelyett,

hogy ámulatba esnénk saját türelmünk és lelki nagyságunk látán, alázatos szívvel, mint természetes járandóságot fogadnánk és olyan ragyogóan derűs lélekkel viselnénk azokat, amint csak lehet.

Nincs a léleknevelésnek még egy olyan hathatós eszköze, mint ezek az apró keresztceskék: felszínre hozzák lelkünkben és kifejlésre segítik mindazt, ami jó van benne. Mert ha mindenünk megvan, amire vágyhatunk: kényelmes lakás és jó eledel, ruházat és szórakozás, gondunk és bajunk ellenben nincs, akkor ugyan mi tenné próbára és mi edzené az akaratunkat? Mi csodálni való van benne, ha ilyen körülmények közt vidámak és elégedettek vagyunk? Azt azonban már méltán tartjuk nagyra, ha valaki nehézségek közt is megőrzi lelke vidámságát és saját gondjai közt is részvételt van mások bajai iránt.

Gondoljuk meg: hogyan használjuk fel a mindennapi életben, amit a szenvedés értékéről hiszünk, hogy kifejlésre segítsük azt a jót, ami a lelkünkben szunnyad? Legyenek magas célkitűzéseink és tudatosan igyekezzünk hasznunkra fordítani az élet nehézségeit. Mert nem kell-e a gyakorlatban valóra váltanunk azt, amit elméletben jónak tartunk?

A mi jó mennyei Atyánk azt akarja, hogy boldogok legyünk az Ő szolgálatában. Gyakran megfigyelhetjük, hogy minél súlyosabb a kereszt, annál rugalmasabb a lélek, amely hordozza.

Miért engedjük, hogy olyan könnyen megzavarja bármi is lelkünk békéjét? Miért tesz bennünket minden kis bántalom ingerültté, levertté? Hiszen tudjuk, hogy nem szentek és angyalok társaságában élünk s mi magunk sem vagyunk azok.

Mondjuk magunkat boldognak, ha mentesek vagyunk az olyan keresztektől, amelyek saját hibáinkból erednek, azokat azonban, amelyeket Isten küld, fogadjuk vidám szívvel.

Isten megengedi, hogy a dolgok természetes rendjében lépten-nyomon nehézségekbe ütközzünk; de segítségünkre jön, hogy meg tudjunk birkózni velük.

Hagyatkozzunk tehát feltétlen bizalommal reá.

MIT TANULHATUNK URUNK HALÁLGYÖTRELMÉIBŐL?

Egyikünknek vagy másikunknak talán megadatott már, hogy izelítőt kapjon azokból a szörnyű gyötrelmekből, amelyeket Urunk a Getszemáni kertben átszenvedett. Néha úgy érezzük: lehetetlen megtennünk, amit kíván tőlünk az Úr. Hiszen maga Üdvözítő Urunk is megtorpant egy percre: vállalja-e a rá váró szenvedést? Szükségszerűen kell, hogy nekünk is áldozatunkba kerüljön, ha komoly dolgokban szolgálni akarunk Istennek. A legnagyobb lelki gyötrelmet akkor éljük át, amikor még nem érlelődött meg bennünk az elhatározás valamely áldozatnak az elfogadására. Azután a mi lelkünkben is beáll a nyugalom,

amely szenvedésének egész ideje alatt nem hagyta el Jézust, azt a percet kivéve, amikor fájdalmas elhagyatottságát panaszolta a kereszten.

A sátán mindent elkövet, hogy megtévesszen bennünket és ilyesmit suttog megpróbáltatásaink közepette a fülünkbe: „Ha volna rá erőd, hogy ezt vagy azt megtegyél vagy elviseld, nem éreznéd ilyen elbírhatatlanul nehéznek.” Éppen ellenkezőleg: a nehézség a világ, a test, a sátán részéről jön, és ezek bizonyára nem csinálnak ilyen zsvajt, ha fontos nem volna a dolog, amelyet meg akarnak akadályozni. Azért tehát, ha olyan elhatározás előtt állunk, amely áldozatunkba kerül, simuljunk oda az Olajfák hegven verítékező Jézushoz és kérjünk Őtőle erőt, vigasztalást.

Figyeljük meg: Isten megengedi, hogy úgy történjék minden, a-

mint a dolgok észszerű folyásának megfelel. Nem akadályozta meg Fia szenvedését sem. Csak azt nem szabad hinnünk, hogy ahhoz a saját akaratából csak szemernyit is hozzáfűzött volna.

Mihelyt megszűnt a lelki tuskodás és Jézus egész akaratával elfogadta a keresztet, visszatért lelkébe a béke és nyugalom. Fogadjuk el mi is szívvel-lélekkel Isten akaratát és fogódzzunk az Ő kezébe s Ő erőt fog adni a szenvedés elviselésére, amelytől eddig irtóztunk és amelyet mindenképp el akartunk háritani magunktól.

Külső látszat szerint Jézus megváltói ténykedése kudarcot vallott. Mi sem természetesebb tehát, mint hogy nekünk is készen kell lennünk sikertelenségekre. De ne felejtsük el: éppen ilyenkor leszünk leginkább hasonlókká Ő-hozzá, és lehetséges, hogy éppen

sikertelenségeink fogják a legnagyobb értéket jelenteni az Ő szemében.

A getszemáni halálfélelem előlegezett átélése volt Krisztus kínszenvedésének: szomorú volt a lelke mindhalálig. Olyan szomorúság volt az övé, amely akár halált is okozhatott volna.

Lelkét, amelyben eddig béke és nyugalom uralkodott, leírhatatlanul kínzó szenvedés vette birtokába. És mi volt ennek a szenvedésnek az okozója? Az eljövendő kínoknak, a kereszthalálnak előre átélt tudata. Jézus „kezdett reszketni és borzadni.” (Mk. 14, 33.) Szívszorongás, halálfélelem fogta el. Milyen erősség ránk nézve ez a gondolat! Hogy nem zúdulhat ránk olyan szenvedés, amelyet előzőleg a mi Urunk is át nem élt volna! Egész életünkre szóló vigasztalás-készletet találhatunk benne, amelyet sohasem ér-

tékelhetünk eléggé nagyra. Ha Urunk Jézus isteni lelkét annyira lehengerelhette a szorongó szenvedés, hogy időnkint már ő maga is a halálhoz érezhette magát közel, mondhatjuk-e — te vagy én — túlságosan keménynek a sorsunkat? Soha semmiféle megpróbáltatásunkban ne hagyjon el bennünket ez a gondolat, akár testi, akár lelki szenvedésben legyen is részünk. Ha szenvedek, azt az utat járom, amelyet Üdvözítő Jézusom lába taposott ki előttem. Nem esik tehát jogtalanság rajtam, amikor megpróbáltatás ér és nem adhatom iránta való szeretetemnek erősebb bizonyítékát, mint ha ezt készséggel fogadom; ha pedig Óhoz visz közelebb a szenvedés, minden okom megvan rá, hogy Istennek legdrágább ajándékát köszöntsem benne.

Sokan vannak köztünk, akiknek az életét állandó felhő árnyékol-

ja. Hajótöröttek vagyunk, minden próbálkozásunk balul ütött ki, ezer gond nehezedik ránk, lehetetlen, hogy ebben a lelkiállapotban még Isten országáért is tegyünk valamit.

Jézus halálos szorongásai közepe erre erősebb bizonyítékát adta irántunk való szeretetének, mint bármikor.

Én sem szolgálom Istent soha jobban, mint amikor a kereszt súlya alatt görnyedek és annak az árnyéka rávetődik a lelkemre.

Sokan azt hiszik: nem lehet érdemszerző az istenszolgálatuk, ha azt nyomott hangulatban, természetes hajlamaik ellenére végzik. De hiszen Üdvözítőnk is szorongó szívvel, természetes hajlami ellenére indult a szenvedés útjára! S ha eljövendő bajok, nehézségek előrevetett árnyéka teszi őket levertté, ne felejtsek, hogy Urunk

Jézus szorongása is ebből a forrásból fakadt.

A sátán nem szereti, ha alázatos lélekkel meghajlunk Isten akarata előtt; hiszen tudja, hogy a szenteket éppen alázatosságuk emelte magasba, Isten közelébe.

Ha pedig csüggedés, kislelkűség fog el bennünket a szenvedésben vagy sikertelenségeinkben, Isten akaratával való szembehelyezkedésre ingerel, s azt akarja elhitetni velünk, hogy hiábavaló minden előretörtetésünk, hagyjuk tehát abba a küzdelmet.

Ne hallgassunk rá, menjünk rendületlenül előbbre!

Esztelenség volna azt hinni, hogy a szentek csak úgy könnyedén, megfeszített küzdelem s időnkinti kis visszacsuszamlások nélkül érték el azt a magaslatot, amelyre feljutottak. Ha félünk is nagyon és úgy érezzük, hogy nem tudjuk elérni kitűzött célunkat:

elcsüggednünk akkor sem szabad. Jusson eszünkbe Getszeman: mikor teljesen elborította Jézus lelkét a borzalom sötétsége, arcára borult és így imádkozott: „Atyám, ha lehetséges, múljék el tőlem e pohár!”

Teste megreszketett az iszonyattól, akarata megfeszült a küzdelemben s íme, vércseppek törtek át a bőr nyílásain, hogy mint termékenyítő harmat hulljanak a földre.

Nem áll tehát az a feltevés, hogy a szentek édes ital gyanánt szűrözik a szenvedést. Jézus visszaborzadt a rá váró gyötrelmekből s az iszonyat ereje olyan nagy volt, hogy vért sajtolt ki pórusain.

Félelem fogta el, arca elsápadt és teste a borzalom lázában reszketett.

Alig van nyomasztóbb érzés, mint ha férfit félni látunk. Az meg éppen elképzelhetetlen, hogy

az Isten Fia féljen valamitől, s hogy most mégis félelemtől reszketve borul a földre, az még csak inkább rádöbbsent bennünket annak a megértésére: milyen mélyre alázkodott meg Jézus — irántunk való mérhetetlen szeretetében.

Nem hit és bizalom hiánya tehát Istennel szemben, ha félünk a szenvedéstől.

Jézus imádkozik.

Angyal jön hozzá az égből, erősítést, vigasztalást kínálva fel neki.

Gyakran távozzunk a tabernákulum elől anélkül, hogy csak szemernyi vigasztalást is éreznénk. Erőtöbbletet azonban még ebben az esetben is viszünk magunkkal.

Bármilyen súlyosak is legyenek bűneink, amelyeket elkövettünk, Isten megbocsátja azokat. És bármilyen megkésve álltunk is szolgál-

latába, Ő rásegít, hogy akár egy perc alatt kipótoljuk, amit évek, évtizedek folyamán elmulasztottunk.

ÉLETÜNK ÉRTÉKE.

Isten megítélésében nincs olyan „világ”, amely a mi fogalmainkban él. Az Ő szemében mindnyájan egy-egy külön világ vagyunk. Általános hiba, hogy mi magunk nem tartjuk eléggé nagyra az életünk, a lelkünk értékét.

Pedig a második isteni Személy, az Örök Atya Fia kiontott vére árán vásárolt vissza bennünket a bűn rabságából. Nagy érték vagyunk tehát Isten előtt — akaratának végrehajtói. Bűneim és tökéletlenségeim ellenére szerető érdeklődéssel figyeli életem minden mozzanatát. Atyai érzelmeinek teljes meg nem értését árulja el az ilyenféle felfogás: „mennyiben érdekelheti Istent, hogy ebben az évben egy kissé jobb, vagy

egy kissé rosszabb lettem-e?” — Érdekli bizony, és pedig nagyon! Mert nemcsak elvben lehetséges, de a gyakorlatban is keresztülvihető, hogy számottevő tényezője legyek Isten érdekvilágának. Minden erényem, istenszeretetem minden rezdülése örökértékű vonása ennek a világnak. Ez az elgondolás és az igyekezet, hogy Isten örök szándékait beteljesülésre segítsen, szint hoz az életem szürkeségébe és most már szégyennel tölt el az a gondolat, hogy azt csak valaha is üresnek tartottam.

Nem szabad tehát efelejtennem, hogy ez az én szegényes életem is végtelen érték Isten szemében.

Igyekezzünk ébren tartani lelkünkben Istenhez tartozandóságunk tudatát és azt, hogy mindnyájunknak megvan a kijelölt helye Isten örök terveiben, amelynek a hűségese betöltését elvárja tőlünk.

Nagy előnye a lelki életnek, hogy nincs időhöz kötve. Ahhoz, hogy egy cselekedet értéké váljék, nincs szükség időre és egyetlen perc több érdemnek válhatik szerzőjévé, mint akár tíz esztendő.

Többször hibázunk azzal, hogy túlságosan keveset, mint azzal, hogy túlságosan sokat várunk az élettől. Nagyon is alacsonyra szabjuk célkitűzésünket. Ha magasra vágyunk a lelkiekben, gondoljuk el, hogy nagyon sokat vár tőlünk Isten. Minél magasabb mérőlécszerint mérjük a velünk szemben fennálló várakozását, annál jobb. Szívjuk magunkba tele tüdővel az isteni ígéreték levegőjét és tárjuk fel előtte szívünket.

Isten sokat vár tőlünk, de mi ezt eddig nem vettük komolyan tudomásul, sőt ilyenféleképpen gondolkoztunk: „Ha azt akarná Isten, hogy szentté legyek, bizonyára egészen másra formálta

volna az alaptermészetemet vagy az életkörülményeimet.” Pedig akár karmelita vagy, akár a világban élsz, Isten mindig változatlanul ugyanazt a szeretetet várja el tőled.

S Ő maga is tekintettel van-e rá, hogy világi vagy-e vagy trapista, mikor szent Fia testét és véréát adja — ha akarod, naponta is — lelked táplálására? Drágább ajándék ez, mint ha akár az imaegyesülés legmagasabb fokával tüntetne ki!

Isten azt kívánja tőlünk, hogy felfelé nézzünk és az Ő szent arcát keresse szemünk s mi ehelyett a földet kutatjuk tekintetünkkel. Azt akarja, hogy előre, mindig előbbre menjünk, de mi elzárjuk fülünket hívó szava elől.

Egy csapásra eltűnnék minden nehézségünk, ha igazán megérténők: mennyire szeret bennünket Isten! Ha rendületlenül bízánk

benne, minden mégoly nagy küzdelem idején is!

Ne engedjük csüggedni szívünket, azt gondolva, hogy „éppen énvelem úgysem törődik valami különösen a jó Isten.” A szentek szerencsésen egyeztették össze a szívbeli alázatosságot azzal a megrendíthetetlen hittel, hogy a jó Isten nagyon szereti őket.

A VEZEKLÉS SZELLEMÉRŐL.

Nem szabad elveszítenünk a bátorságunkat, ha ráeszmélünk: milyen sok alkalmunk lett volna önmegtagadást gyakorolni és nem tettük.

Sokkal jobban teszi, aki két híg tojást költ el és ilyesmit mond magában: „Már megint nem tudtam megtagadni magamat!” mint ha csak egyet eszik és azon csodálkozik, hogy még mindig nem avatták szentté. Igazságosság legtöbbször egyet jelent az alázatossággal és ha becsületes módon igazságos akarsz lenni saját magaddal szemben, nemsokára annyira életszükségleteddé válik az önmegtagadás, hogy — egyetlen tojás nélkül is jól fogod magad érezni. Előre jutni csak úgy fogsz,

ha magadat is igazságosan ítéled meg.

Nagy hiba, ha nem gyakorolsz önmegtagadást és keresed az okokat, amelyekkel mulasztásodat mentheted. Szent Pál megfenyítette testét, hogy fegyelem alá hajtsa, nekünk azonban nem szabad szomorkodnunk azon, hogy nem végezhetünk testi vezeklést, s azt sem szabad hinnünk, hogy enélkül nem juthatunk el egészen közel Istenhez.

Az önmegtagadás nem függ össze szükségképp a testi vezekléssel. Fontos csupán a lélek önuralma: a test vajmi keveset számít. Ennek a megfékezése csak annyiban szükséges, amennyiben a lélek fennhatóságát veszélyeztetné.

Amennyiben testi vezeklést kívánna Isten, ezt megérteti a lélekkel és olyan vágyat olt belé utána, hogy nagyobb áldozatot jelentene rá nézve az arról való lemon-

dás, mint maga a test megfenyítése.

Kérditek: lehettek-e tehát Istennek hű szolgái vezeklőv és egyéb súlyos testi fenyíték nélkül? Kétségen kívül! S hogy milyen rendkívüli kegyelmek nyerhetők testi vezeklés nélkül, arra beszédes példa Liziói Szent Terézke élete is.

Ha nem tudjuk elnyerni azokat a lelki kegyelmeket, amelyek után vágyunk, az bizonyára nem azért van, mert nem bőjtölünk eleget.

Napjainkban nem csekély ön-fegyelmezésre van szükségünk, hogy saját magunk és környezetünk gyengeségeit békén el tudjuk viselni. Ha ezt megtesszük, sokat tettünk és Isten gazdag kegyelemajándékaira tesszük magunkat érdemessé. Viseljük el mindenekelőtt önmagunkat: ideges érzékenységünket, kedélyhul-

lámzásainkat, nyomott hangulatainkat. Mindezek komolyan veszélyeztetik lelkünk békéjét és azt is elhítetik velünk, hogy ellanyhult szívünkben az istenszeretet, holott ez távolról sem igaz.

Ne engedjük könnyen megteveszteni magunkat s ha időnkint kissé tótágast állnak az idegeink, ne gondoljuk mindjárt, hogy baj van a lelkünk egyensúlya körül. Melléje fogunk az igazságnak akkor is, ha azt hisszük, hogy nem vagyunk jók, mert az érzelmeink kusza képet rögzítenek a lelkünk vetítő vásznára. Érezzük bár mégoly nyomorultul magunkat, ne veszítsük el soha türelmünket, maradjunk nyugodtak és őrizzük meg lelkünk összeszedettségét. Legyünk derűsek és ne engedjük, hogy hangulatok legyenek urrá a lelkünkön. Ha ezt tesszük, helyes önmegtágadást gyakorlunk és magasra jutunk az erény útján.

Nagy megpróbáltatás, ha nyomott a lelkünk s úgy érezzük, hogy hitünk is, reményünk is megingott. De még nagyobb erény, ha ezt békén, megroppanás nélkül elviseljük.

Olvassuk el figyelemmel Szent Terézia életét. Azt mondja: „a betegséget az teszi igazán kereszt-té, hogy nem tudjuk gondolatainkat Istenben összpontosítani.” De rögtön hozzáteszi: „ez azonban ne verjen le bennünket, mert itt is egyedül az a fontos, hogy készséggel meghajoljunk Isten akara-ta előtt, türelemmel viseljük betegségünket és Isten iránti szeretetből szenvedjünk még akkor is, ha gondolatainkat nem tudjuk Óbelé összpontosítani.”

Testi gyengeség, ideges nyugtalanság, emésztési zavarok: mindezek gyakran nehezebben elviselhetők, mint az önként vállalt testi vezeklések.

Gyakori eset, hogy jámbor lelkek is türelmetlenek, mert nem járulhatnak mindennap a szent áldozáshoz. Ha le kell mondanod róla: ajánld fel lemondásodat békén az Istennek.

Ne beszélj fűnek-fának a megromlott egészségedről, főképp pedig az idegeidről. Az ilyen panaszokat hallva, szinte úgy látszik, mintha egyes emberek azt hinnék, hogy Isten nem is tudja: mik azok az idegek?

Fogadjuk el békés szívvel betegségünket és nehéz óráinkban is örüljünk neki, hogy egyedül Isten a bizalmas tanuja testi-lelki szenvedésünknek!

Ha nem tehetsz egyebet, mint hogy csendben szenvedsz: ne kívánj többet tenni. Ha ismersz valakit, aki ezt teszi, olyan valakit ismersz, akiben nagy örömét találja az Isten.

Ami felebarátainkat illeti: alig

van köztük valaki, akinek túrnivalója nem volna a környezete részéről. Csak azt szoktuk elfelejteni, hogy környezetünknek pedig tőlünk van bőségesen mit eltűrnie. Általában még a jó emberekkel való együttélés sem szokott nehézségek nélkül lenni. Bármilyen jók legyenek is: nem mindentudók, tévedhetnek és tévesen kezelnek bennünket. Ez is egyik ugrósánca annak az útnak, amelyen a szentség magaslatai felé vezet bennünket Isten.

Önelégültek vagyunk és még sokkal rosszabbak volnánk, ha az emberekkel való súrlódás nem simítana rajtunk. Bizonyára vannak ugyan gyönyörű fényoldalai az egyéniségünknek, de vannak sajnálatos hiányai is. Olyan fák vagyunk, amelyek görbén nőttek. Ha szabad kezet engednénk az isteni Kertésznek és hagynánk, hogy embertársaink által szabadon nye-

segessen bennünket és szabályozza
növésünket: bizonyára egyene-
sebbre nőnénk.

Miért nem vagyunk irántuk el-
nézőbbek? Miért ítéljük meg ő-
ket olyan keményen? Ezen a té-
ren is bőségesen nyílik rá alkal-
munk, hogy önmegtagadást gya-
koroljunk.

SZOLGÁLNI — EZ A RENDELTETÉSÜNK.

A szent angyalok legyenek példaképeink. Nagy megtiszteltetés volna ránk nézve, ha mint őket, minket is „szolgálattelvő lelkeknek” nevezhetnének.

Szolgálattelvő lelkek! Szolgák!

Kiket nevezünk szolgálóknak?

Azokat, akik másokkal szemben alárendelt helyzetben vannak s másokat kiszolgálják.

Üdvözítő Urunk is nem ezt mondta-e: nem azért jöttem, hogy kiszolgáljanak, de hogy szolgálják.

Dolgozni akart ő maga is.

Biztosabb úton jár az, aki mások fennhatósága alatt áll, mint az, aki másoknak parancsol. Emberi szempontból tetszetősebb u-

gyan vezető pozícióban lenni. Isten szemében azonban kedvesebb, ha mások alatt, másokért dolgozunk.

Az a rendeltetésem, hogy másoknak szolgálatára legyek és mégis: nem az keseríti meg legtöbbször az életemet, hogy mások fölé akarok kerekedni? Nem tudom, vagy legalább is nem akarom eltűnni, hogy mások rendelkezzenek velem. Földi életemnek az ad tartalmat, ha másnak hasznára vagyok, ha dolgozom. Mellékes, hogy ezt vezető állásban, vagy mint másnak az alárendeltje teszem-e?

Rossz jel, ha unottan a vállam vonogatom és azt mondom, hogy rám már senkinek sincs szüksége. Kérdezzük inkább: kinek lehetnék segítségére? Hogyan tehetném magamat hasznossá?

Tele a világ bajjal, nyomorúsággal és mégis összetett kézzel

tudnám nézni a dolgok folyását? Vagy nincsenek-e vigasztalásra szoruló megtört szívek? Családi viszályok, amelyeken enyhíthetnék? Félreértések, amelyeket csendben, anélkül, hogy a figyelmet magamra vonnám, kimagyarázni segítenék? S milyen sokat tehetek a mindennapi élet ezernyi aprólékos változása közepett: ha nem követelem a jogaimat, nyugodtan tűröm a bántalmakat, óvom, foltozgatom a békét abban a kis körben, amelyben élek?

Feltűnő, nagy cselekedetekre könnyen akad vállalkozó, de azért Isten szép világát mégis az alázatos, aprólékos részletek tartják fenn.

Arra születtem, hogy szolgáljak.

Hogy milyen téren? — azt Isten szabja elém, s a körülmények útján közli velem akaratát. Pontosan azokból az emberekből állítja össze környezetemet, akiket alkal-

masnak lát arra, hogy üdvömet munkálják. Kijelöli az utamat s még csak különösebb erőfeszítésre sincs szükségem, hogy előbbre jussak rajta: mindössze a napi kötelességeimet kell teljesítenem, becsületesen, vidáman, hálával tele szívvel Isten iránt. Nem számít, hogy milyen téren, milyen körülmények közt dolgozom; ha rejtekben, szerény viszonyok közt: annál jobb. Bármilyen legyen a helyzetünk: szolgálattévő lelkek vagyunk. Az angyalok mindig szolgálatban vannak, éjjel és nappal: figyelik az életünk folyását, hallgatják szavainkat, feszült érdeklődéssel kísérik minden cselekedtünket, csodás szeretettel vesznek bennünket körül, teljesen önzetlenül, mert egyetlen jutalmuk az, hogy bennünk, általunk is Istent szolgálhatják. S buzgalmuk akkor sem lanyhul, ha hálátlanok vagyunk.

Próbáljuk követni példájukat, önzetlen szolgálatkészséggel.

Ha valaki únott fásultsággal nézi a dolgokat és olyasmit mond, hogy „ez nem az én dolgom,” — kérdezzük meg tőle: „de hát akkor mi a te dolgod?”

Az Isten Fia azért jött a földre, hogy szolgáljon, tartsuk tehát szerencsének, hogy mi is szolgálhatunk. Hogy milyen formában, az mindegy.

ALÁZATOSSÁG

Az emberek egyetlen kategóriája, amelyet sem a rendreutasítás le nem tör, sem a dicséret elbizakodottá nem tesz: a szentek.

Az igazi szent, akinek vérébe ment át az alázatosság, akkor sem bántódik meg, ha mellőzés éri, vagy ha megsértik.

Mi azonban, akik nem vagyunk szentek, vagy legalább is még nem vagyunk azok, kimondhatatlanul megütközünk rajta, ha megkritizálnak vagy lekicsinyelnek bennünket. Pedig erre mindig fel kell készülnünk, mint az élet természetes velejárójára. Olyan kevésbé tudunk ezen változtatni, mint ahogyan az sincs módunkban, hogy testünk magasságához akár egy hüvelyknyit is hozzáad-

junk. De azért, amíg csak valóban szentekké nem leszünk, fájlalni fogjuk még az apró tűszúrásokat is. Erről nem tehetünk. Igaz, hogy némi gyakorlattal beledolgozhatjuk magunkat valami látszólagos alázatosságba; meggyónjuk pl. hogy örülünk neki, ha megdicsérenek. De ezt talán inkább csak azért tesszük, hogy lássa a gyónatónk: milyen kiválasztott lélekkel van dolga.

Vagy erősen feltesszük magunkban, hogy soha többé hiúk nem leszünk, azután halálra csüggedünk, ha a hiúság első rezdülését tapasztaljuk magunkon. Megütközünk rajta, hogy csak úgy egyszerűen semmivé válnak a jó feltételeink. Szeretnénk valami jó receptet szereznünk, amely szerint rövid úton belegondolhatnánk magunkat az alázatosságba, holott abba inkább bele kell dolgoznunk magunkat! Itt ismét csak azt mon-

dom: nőjünk ki végre a szellemi kiskorúságból! Értsük meg, ismerjük meg Istent! Nem neheztel Ő semmiért, amit nem szándékosan teszünk, effajta érzelmeink pedig nem állnak hatalmunkban, csak éppen azt nem szabad engednünk, hogy csüggedés álljon be lelkünkben a hatásuk alatt.

Az érzelmek sohasem tehetnek kárt bennünk.

— De azt jelenti-e ez, hogy az sem baj, ha féltékenység, irigység üti fel a fejét a lelkemben? Mert hiszen elvégre ez is érzelem, amelyről nem tehetek.

— Viseld el türelemmel ezt az érzést is, ez lassanként alázatosságra nevel. Ha le akarnád tagadni, hogy irigy, féltékeny vagy, a meglevő tények ellen tusakodnál, ami pedig nem volna egyéb — kevélységnél. Ellenben az alázatosság magas iskoláját járod, ha beismered, hogy szörnyű módon

irigy vagy s ezt a hibádat nyugodtan a szemed előtt tartod. Elég baj, hogy ilyen vagy, sajnálkozhatasz is rajta; bosszankodnod azonban nem szabad magadra miatta. Igyekezzél inkább meggyőződéssé érlelni magadban ezt a gondolatot: „meglepne, ha találnék a világon még egy ilyen nyomorult teremtest, mint amilyen én vagyok!”

Azt hiszem rövidesen alázatossá lenne a világ, ha sokan magukévé tennék ezt a gondolatot.

Elhiszem, hogy nyomorult vagy, hogy van benned jó adag önelégültség, önszeretet; de ez ne izgasson, viseld el türelemmel. Sőt azt mondom: gyanus nekem ez a te nagy sietséged is, amellyel alázatosságra törekszel s arra következtetek belőle, hogy nagyon — kevély vagy. Tudod-e, hogy ha alázatos volnál, szent volnál?

Ha tudatára ébredsz, hogy kevélyen viselkedtél — ne tépelődj

rajta! Vagy elügyetlenkedtél valamit — ne gondolj rá! Általában: minél kevesebbet bíbelődöl azzal, hogy mit tettél vagy mondtál, annál jobb. Ismét csak azt mondom: vésődjék mélyen bele az öntudatodba, hogy gyarló, önhitt teremtés vagy — a többit pedig bízd a jó Istenre.

Ha bánt, hogy valamiben helytelenül viselkedtél és rossz benyomást tettél, vedd becsületes őszinteséggel fontolóra: azért bánkódol-e, mert megbántottad a jó Istent, vagy inkább azért, mert sérelem esett a jó hírneveden és ezentúl kevésbé jó véleménnyel lesznek rólad az emberek?

Mert ez nem volna sem bánat, sem alázatosság.

URUNK VADÁSZEBEI, VAGY — PINCSIKUTYÁK?

Mit tettem ma Istenért?

Esténként, mielőtt nyugovóra térnénk, megvizsgáljuk magunkat: nem követtünk-e el bűnt? Azt azonban már ritkábban kérdezzük: szerettem-e Istent? Szolgáltam-e neki? Iránta való szeretetből megtagadtam-e magamat? Segítségére voltam-e felebarátomnak? „No, azt éppen nem figyeltem meg; de nagyon vigyáztam, hogy el ne szórakozzam imádság közben és azért csak egészen röviden imádkoztam.”

Vagy: tagja vagy-e ennek vagy annak a jótékonysági intézménynek, amely felebarátod javáért dolgozik? „Nem, mert ott is sok helytelenség történik és csak alkalmat nyujtana rá, hogy bosszan-

kodjam és vétsek a felebaráti szeretet ellen.”

Sokkal jobb, ha dolgozunk és mellette kisebb hibákat követünk el, mint ha nem dolgozunk azért, hogy a hibákat elkerüljük.

Szent Mechtildis egy alkalommal hálát adott Istennek, amiért megőrizte azoktól a kísértésektől, amelyeknek a szegény lelkipásztorkodó papság ki van téve. A szent valamikor nagyon előkelő családnak volt a tagja és Urunk ezt mondta neki: „Leányom, talán emlékszel rá, hogy mikor atyád vadászebei hazajöttek a vadászatról, milyen sárosak, lueskosak voltak. Bizonyos, hogy édesanyád semmi áron be nem engedte volna őket a szalonjába. Oda csak a pincsiknek volt szabad bejáratuk. Pedig hát melyik ér többet a két fajta közül? És a házura melyiket tartotta nagyobbra? ...”

Azok, akik Isten szolgálatára szentelik magukat és az Ő orszá-gáért küzdenek, bajosan tudják kikerülni a kisebb sérüléseket s esetenként talán még szenny és vérfolt is tapad a kezükhöz, de Is-ten előtt ezek mégis sokkal, de sokkal kedvesebbek, mint azok, akik óvatosan otthon maradnak, sértetlenül, folttalanul őrzik meg a kezüket és ruhájukat — de nem csinálnak semmit.

Mit csináljunk hát, hogy mégis megőrizzük lelkünket a bocsána-tos bűnök szeplőitől?

Annak, aki igyekszik komolyan dolgozni Istenért, mindenesetre sokkal kisebb lesz a tartozása, mint annak, aki színtelen, passzív életet él. És mit szóljunk a mu-lasztásbeli bűnökről?

Hogyan igazoljuk magunkat, mi-kor ráeszmélünk arra a jóra, amit tennünk kellett volna és amit nem tettünk?

Mindenkinek megvan a maga rendeltetése az életben: hatással kell lennie környezetére, amely viszont őreá gyakorol befolyást: mindnyájan egy nagy közösség gyermekei vagyunk. Mulasztásbeli bűn, ha nem felelünk meg annak a küldetésnek, amellyel Isten az életbe állított bennünket. Gondoljunk az evangélium embe-rére, aki csak egy talentumot kapott és azt elásta. Milyen keményen ítélte meg az ura! Isten nekünk is adott mindnyájunknak egy-egy talentumot. És mégis azt mondjuk, hogy nincs mit kezde-nünk az életünkkel! Legalább is furcsa volna, ha azért állított volna bennünket Isten az életbe, hogy semmit se csináljunk. Nem azt mondom, hogy legalább is egy új szerzetesrendet alapítsunk: akad tennivaló azon kívül is, ha egyebet nem teszünk is, mint hogy boldoggá tesszük a csalá-

dunkat és békés szívvel viseljük a megpróbáltatásokat, amelyeket Isten küld ránk, akkor már nemcsak haszontalanul nem élünk, de értékes tartalommal töltöttük ki az életünket.

Vajjon kitöltöm-e azokat a ke-reteket, amelyek szerint Isten az életfeladatokat kitervezte? Rend-kívül fontos kérdés ez, amelyet minél többször kellene magunk-hoz intéznünk. Miért nem voltam jobb befolyással másokra? Miért nem igyekszem tudatosabban megfelelni annak a célnak, amely-nek szolgálatára Isten teremtett?

A bocsánatos bűn lanyhává te-szi a lelket. Köszvény és reuma nem szoktak halált okozni, de megromtják az életet. Ha nem igyekszünk megszabadulni bocsá-natos bűneinktől, olyanná lesz a lelkünk, mint amilyenné a kösz-vény teszi a testet: elveszti rugal-masságát és tengődés lesz az éle-

te. Természetesen a szokássá vált bocsánatos bűnről beszélek. Lanyhává lesz a lelki életünk és nehezen tudunk előre jutni. Ha fáj a fogunk vagy fülünk, rosszkedvűek vagyunk és bosszúsok az egész világra. Éppúgy ha tele a lelkünk bocsánatos bűnnel, nincs rá kedvünk, hogy holmi „jámbor tákolmányokat” olvassunk, unalmasnak találjuk a vallásos emberek társaságát, imádságtól, elmélkedéstől valósággal irtózunk, a Szentatyá, az egyház ügyei nem érdekelnek. Szóval: semmihez nincs kedvünk, mert megromlott a „lelki vérünk” összetétele. A bocsánatos bűn elvette a dolgok színét, zamatját s már Istenben sem tudjuk gyönyörűségünket találni. S mindezt azért, mert az apró bűnfoltok beszennyezték lelkünk tükkrét s az torzképét mutatja a vallásos dolgoknak.

A LÉLEK BENSŐ CSENDJÉRŐL

Amely lelket imádságos életre hívott meg Isten, az mindinkább elkülöníti magát a külső élettől. Még az élet külső forgataga közepette is kell egy csendes benső zugocskájának lenni, amelyben egyedül az Isten lakozik.

Ha imádságos életre vágyol, meg kell fizetned az árát. Csendben kell megőrizned lelkedet. Ha valamihez hozzákötöd a szíved, fel kell készülnöd rá, hogy az téged magadat is uralma alá hajt és minden gondolatodat betölti a saját légkörével. Az imádság szelleme a szív legbensőbb légkörébe von bennünket.

Bármily hajszolt életet élünk is, meg kell őriznünk lelkünk csendes békéjét, amely elkerülhe-

tetlen előfeltétele az imádság szellemének.

Nem mondom, hogy okvetlenül szakítanod kell akár a leghajszoltabb életmóddal is, az azonban már elkerülhetetlen, hogy lelkedet elzárd a világ zajától — ha Istenbe akarsz kapcsolódni. Csak így élhetsz Istenben és Ő tebened.

Nem lehetetlen, hogy külsőleg belemélyedjünk abba, ami éppen igényt tart az érdeklődésünkre s lelkünk mélyén mégis Istennel egyesült életet éljünk. Mert Ő mindig velünk van, ha csak egy kis zugocskát is talál a szívünkben, amely teljesen az övé s ahova be nem hatolhat a világ zaja.

Nincs szükségünk a hegycsúcsok magányára, hogy imádkozni tudjunk: az imádság szellemét ugyanis Istenbe olvadásunk mértéke szabályozza. Minél jobban megértjük, hogy Ő mindenütt jelen

van, tehát mibennünk is és hogy bárhol legyünk is, mindig az Ő jelenlétében járunk, annál könnyebben fogunk imádkozni.

Semmi sem ad mélységesebb békét a léleknek, mint Isten jelenlétének tudata. Akár rágondolunk, akár nem: Ő mindig velünk van; csak kérnünk kell és megtanít bennünket imádkozni.

„De hát ki vagyok én, hogy ilyen nagy kegyelmet merészeljek kérni?”

Egyike vagyok azoknak, akikért életét adta az Istenfia, akit most is szeretetével ölel körül s akinek akár mindennap is eledelül adja magát a szent Eucharisziában. Nem látom tehát az okát, miért volna túlmerész a kérésed?

Kérd hát az Urat: nagy örömet szerez neki a kérésed!

ELFECSÉRELT IDŐ

Milyen sok időnk megy veszendőbe csupán csak azért, mert nincs helyes beosztásunk. Ha arról van szó, hogy Istenért valamit tegyünk, vagy hogy pl. lelki olvasmányt, szentséglátogatást végezzünk, rögtön kéznél van a szokott mentség: nem érek rá! Csakugyan: nm érünk rá, mert nem értünk az időbeosztás művészetéhez.

Kimondhatatlanul nagy kár, hogy nem viszünk több rendszert az életünkbe!

Milyen sok időt fecsérünk el hiábavaló bánkódással! Ha hibát követvén el, meddő módon keseregünk és tépelődünk ahelyett, hogy egyenesen Istenhez futnánk, atyai szívének bocsánatát kérve. Ne en-

gedjük gondolatainkat céltalanul visszakalandozni a múltba. Ha hibáztunk: bánjuk meg, aztán térjünk napirendre fölötte. Ami megtörtént, az megtörtént, ne bíbelődjünk vele tovább. Esendő, gyarló teremtmények vagyunk s nem tehetünk okosabbat, mint ha a jelenben élünk.

Az időfecsérelésnek másik eredményes módja az álmodozás: ha képzelt párbeszédet folytatunk s olyan helyzetekbe képzeljük magunkat bele, amelyekben előnyös szerepet játszhatnánk. Ezzel csak érzelgősségre neveljük magunkat.

Sok időt elfecsérelünk kapkodó sietség révén is. Kapkodással még senki nem takarított meg időt. Egy híres sebészről mondják, hogy egy alkalommal, amikor súlyos műtéthez kezdett, e szavakkal fordult a körülötte álló orvostanhallgatókhoz: „Most pedig, uraim,

lassan, óvatosan lássunk munkához; nem szabad sietnünk, mert nincs veszteni való időnk.”

Vannak emberek, akik soha sem urai önmaguknak: mindig rohannak. Rohannak a misére, rohannak elmélkedni, rohannak reggelizni — egész nap rohannak. Ilyen körülmények közt egy szent sem tudna szent maradni. Kapkodó sietség esküdt ellensége a lelki elmélyülésnek. A bűn után ez a legnagyobb rossz a lelki életben. Valamikor nagyon fogjuk fájlalni, hogy folytonos rohanás volt az életünk. A szentek tartalmas napokat éltek, de ezeknek megfontolt nyugalom volt az egyik ismertető jelük.

Lehetséges ugyan nagyfokú elfoglaltság mellett is Istennel egyesülve maradni, ez azonban kivétel.

Nagyon vigyázzunk, nehogy rólunk is azt mondhassa valaki: „úgy látszik, reggel elvesztett egy

negyedórát és egész nap azt kergeti.”

Mielőtt elmélkedésbe kezdenénk, álljunk meg egy percre, hogy összeszedjük a gondolatainkat. Békés nyugalom nélkül senki sem juthat életszentségre: csak a szentek képesek nyugodt összeszedettségre.

HOGYAN LEHETEK SZENTTÉ?

Szomorú, hogy olyan sok „félbenmaradt” szentünk van. Isten pedig azt szeretné, ha valamenynyien azzá lennénk.

Tévedés azt hinni, hogy a szentséghez látomások és hasonló jelenségek is kellenek, éppúgy téves felfogás az is, hogy életszentségre csak a kiválasztottak kicsike csapata juthat el. Még csak az sem kell hozzá, hogy egészen feltmentes legyen az életünk, vagy hogy kivétel nélkül mindig azonnal hallgatunk a kegyelem sugallatára. Urunk nem fordul el tőlünk neheztelve és nem hagy magunkra bennünket, ha itt-ott figyelmen kívül hagyjuk a kívánságait.

Hányan mondják, vagy gondolják: „nem magamfajta gyarló ha-

landónak való az efféle magas törekvés.” Nem tudják elhinni, hogy sokkal egyszerűbb dolog szentté lenni, mint bárki is gondolná. Aki pedig nem hiszi, hogy Isten vágyik az ő személyes barátságára, az megköti az Úr kezét.

Sokan egészen szívesen nekiindulnának a szentség útjának, ha el tudnák hinni, hogy igazán Isten hívja őket oda.

Az istenszeretetnek parányi szikrája: ez minden, ami az életszentséghez kell. Hirtelen világossá lesz előttem, hogy szeret Isten és hogy rosszul esik neki, ha nem viszonozom szeretetét.

Ha becsületesen igyekszem szeretetből szolgálni neki, kiirt lelkemből mindent, ami hiba, alacsonyosság, törékenység.

Sokan vannak a világon, akik szeretetből szolgálnak neki és olyan áldozatokat hoznak másokért,

amelyeket sohasem volnának képesek magukért meghozni.

Milyen sok idejükbe került a szenteknek, hogy szentté legyenek! Mennyi csalódáson, megpróbáltatáson kellett keresztülvergődniök! Arról azonban mindannyian szentül meg voltak győződve, hogy szereti őket Isten.

Ne vonakodjunk tehát legmagasabb kegyelmekért, akár az imaegyesülés kegyelméért is imádkozni. Nem szükséges, hogy bárki is tudjon róla, és így nem kell attól félnünk, hogy hiúság is belezajtszik a dologba.

PÁSZTOROK A JÁSZOLNÁL

Figyeljük meg: hogyan viselkedtek a pásztorok a jászol mellett?

Kötelességüket tették; ott voltak, ahol lenniök kellett.

Tőlünk sem azt fogják kérdezni: szegények vagy gazdagok, előkelők vagy egyszerűek, tudósok vagy tudatlanok voltunk-e? De azt, hogy elvégeztük-e azt a munkát, amelyet Isten ránk bízott?

A pásztorok foglalkozása elég sok nélkülözéssel járt s bizony: kemény volt az életmódjuk. Jórészen hozzá lehettek edződve, de azért mégis csak lemondás, áldozatos kemény munka volt az osztályrészük.

Ha a mi életünk nem volna ugyanilyen: tegyük értékesebbé

azáltal, hogy az önmegtagadás önkéntes áldozataival szőjjük tele.

Tudjuk-e, mi itt az életfeladatunk? S hűségesek vagyunk-e a teljesítésében? Ha kemény: készséggel vállaljuk-e?

Sokan mindenfelé keresik Istent, csak éppen otthon, a hétköznapi ruhájukban, a mindennapi munkáik közt nem. Pedig minden munkát Ő bizott ránk, az Ő munkásai vagyunk. Könnyen elfelejtjük, hogy bár elsősorban az ég Isten lakása, jelen van a szívünkben és lelkünkben is, és pedig a szalonunkban csakúgy, mint a konyhában. Ne várjunk tehát különleges nagy alkalmakra, amikor valami világraszóló áldozatot hozhatunk, de éljünk tudatosan Isten jelenlétének gondolatában és kedveskedjünk neki aprólékos, hétköznapi szolgálatokkal. Különben is: hősies, nagy áldozatokra olyan ritkán nyilik alkalom!

Ne gondoljuk azt sem, hogy mások helyén, az ő egyéni tulajdonságaikkal felruházva Istennek tetszőbb életet tudnánk élni. Nem úgy van! Mindenkinek a saját életviszonyai, saját tehetségei felhasználásával kell a szentség útjára eljutni. Tegyük meg, ami éppen a kezünk ügyében van s ha ezzel végeztünk, majd ad Isten egyéb tennivalót. A szentek éppen azáltal lettek szentté, hogy felhasználtak olyan alkalmakat is, amelyeket mások figyelemre sem méltattak.

Bizzuk csak egészen nyugodtan Istenre, hol és mit kíván tőlünk és ha engedelmeskedünk irányításának, biztos úton járunk. Ha szívesen vagyunk ott, ahova Isten állított bennünket, bizonyára magasabb tökéletességre fog bennünket meghívni az Úr.

A pásztorok egészen bizonyosan nem voltak valami kiváló képes-

ségű emberek és látszat szerint semmiben sem emelkedtek ki az átlagemberek sorából. De az bizonyos, hogy istenfélő férfiak voltak és istenszeretetet lakott a szívükben. Különben megbotránkoztak volna azon, hogy parányi gyermek imádására hívják őket, aki jéghideg istállóban dideregve lapul anyja karjai közé. Azt már sokkal könnyebb megérteni, hogy a háromkirály felismerte benne az Urat. Ezek a szegény pásztorok azonban csak azért tudtak hinni, mert szerették Istent.

Egyszerűek voltak.

Vajjon mi azok vagyunk-e?

Isten ellenáll a kevélyeknek és az alázatosoknak adja kegyelmeit. Ellenáll nekik most is és távol tartja őket magától.

Ha élesebb volna a látásunk, meg kellene értenünk, hogy legtöbbször a kevélység az a korlát, amely nem enged bennünket kö-

zel a jászolhoz. Nekik is azért adatott meg, hogy közelről szemléljék Istent, akit tudós honfitársaik nem láthattak meg, mert egyszerűek voltak.

Minél előbbre jutunk a lelki életben, annál hasonlóbbakká kell lennünk a gyermekekhez.

Imádkozzunk, hogy mi is belesződjünk az ő egyszerűségükbe és abba a vágyódásba, hogy meglátassuk Istent. Mert ez a vágy készíti elő lelkünkben az Ő eljövetelenek útját. Ha vágyódunk utána, kielégíti vágyakozásunkat. Bárhol vagyunk, utánunk jön, ha tudja, hogy tökéletességre törekszünk. Kérjük vágyó szeretettel: jöjjön el hozzánk úgy, amint még soha sem jött el. Hódoljunk neki örvendező lélekkel és adjuk neki szívünket. Kérjük meg: szabadítsa azt meg minden tisztátalanságtól, tökéletlenségtől.

MEGINT AZ ELSZÓRAKOZÁS AZ IMÁBAN

Mi az elszórákozás? Aki tisztában van vele, az nem fog sokat aggályoskodni miatta. (Azon lelkekre gondolok természetesen, akik komolyan igyekeznek Istennek szolgálni.) Az elszórákozás a gondolatnak szándékos elfordulása Istentől. Nagy nevetlenség volna, ha beszélgetnénk valakivel és közben nyugodtan nézegetnénk ki az ablakon. Ekkora illemsértést azonban egyetlen jól nevelt ember sem volna képes elkövetni. S amit barátainkkal és ismerőseinkkel szemben nem teszünk meg, hogyan tennők azt meg Istennel?

Bizonyos, hogy nem is tesszük.

Tehát csak képzelt elszórákozásokra gondolok, mikor azokra a

nehézségekre kitérek, amelyekkel jószándékú lelkek szokták magukat vádolni.

— Hogyan állunk imádság dolgában?

— Jaj, atyám, nagyon rosszul! Csupa szórakozottság az imám. Hogyan is ámíthatnám magam azzal, hogy szeretem Istent? Hiszen, ha olvasok, vagy barátaimmal beszélgetek, soha sem kószálnak szerte a gondolataim!

Istennel mindenesetre nehezebb beszélgetni, mert sem a válaszoló hang, sem érzékeink nem jönnek segítségünkre, hogy figyelmünket lekössék. Elszórakozásunk tehát büntelen és egyáltalán nem befolyásolja imánk értékét, hacsak szándékosan el nem fordítjuk gondolatainkat Istentől és mással foglalkoztatjuk azokat. Azonban nem valószínű, hogy csak valamelelyest is jószándékú ember ezt megtenné.

Mennyire ki vagyunk szolgáltatva váltakozó benyomásainknak! Néha úgy látszik, mintha száguldozó gondolatok forgószelének a középpontjában állnánk, amely akaratumk ellenére ragad bennünket tova. Az ilyen elszórakozások kívül állnak akaratumkon és egyáltalán nem jelentenek bünt Isten szemében. Értsük meg, hogy fikarcnyit sem törődik velünk! És milyen sok kitűnő ember bedől a sátán e ravasz cselfogásának! Tisztázzuk tehát a fogalmat: nagyon kevés hatalumk van a gondolataink fölött. Elképzeld-e, hogy valaki, akit súlyos gond nyom, akit nagy csapás ért, vagy akit éppen vérig sértettek, távol tudja tartani magától ezeket a gondolatokat? Nem szabad tehát túlságosan félni az elszórakozásoktól. Csak nem gondoljuk, hogy haragszik ránk Isten, mert olyan a lelki berendezésük, hogy nem tud-

jük a gondolatainkat tetszés szerint szabályozni? Forduljunk ilyenkor gyermekmódra bizalommal a jó Istenhez panaszunkkal:

— Látod, Atyám, ilyen vagyok. De úgye, Te teremtettél ilyennek?

És egész bizonyos, hogy Isten nem is haragszik ránk, de én meg-súgom : ki vigyorog nagy kár-örömmel, ha engeded, hogy ez az aggályoskodás elhomályosítsa a gyermeki közvetlenséget a lelkedben: a sátán.

Ne gyónjuk meg tehát az elszórakozást, hacsak nem vagyunk bizonyosak benne, hogy akaratunk beleegyezésével történt. Töröljük ki egyszer s mindenkorra a lelkiismeretünk vádpontjai közül, azal a fenntartással persze, hogy a szándékos elszórakozásokkal soha sem fogunk megalkudni. Mert az már komolyan visszatetszik Istennek, ha akarattal elfordul tőle a szívünk.

Önkéntelen elszórakozások nem akadályozzák meg Istenbe való beleolvadásunkat.

Azt hiszed, hogy Urunk, mielőtt nekünk adná magát a szentáldozásban, előbb számon kéri: milyen gondolatok cikáztak át az agyunkon, mikor az áldoztató rács elé járultunk? Vagy hogy gyümöcsstelen, meddő az áldozásunk, mikor fájdalom gyötör bennünket vagy gonddal teli a lelkünk?

— Az áldozás után is szüntelenül erre gondoltam — ó, én szerencsétlen bűnös!

Ne vádold magad: ezért nem vagy bűnös; csak embermódra cselekedtél. Urunk egy cseppet sem neheztel érte! Hacsak megvan benned a jószándék, hogy Istennek szolgálj, imádság lesz minden gondolatod, minden cselekedeted. Szeretetedet tetteid bizonyítják.

A LELKI ELŐREHALADÁSRÓL

A sátán gyakran elhiteti a jószándékú lelkekkel, akik egy-egy hiba kiküszöbölését, vagy valamely erény megszerzését tették fel magukban, hogy céljukat csak akkor érhetik el, ha jófeltételükről egy percre sem feledkeznek meg és szünet nélkül megfeszített erővel dolgoznak céljuk elérésén.

Isten nem kívánja ezt tőlünk. Ritkán adja kegyelmeit egyszerre olyan mértékben, hogy mint az alázatosság angyala lép ki valaki az ajtón, amelyen kevéssel előbb mint a kevélység démona lépett be. Isten beleülteti az alázatosság csíráját a lelkünkbe, ahhoz azonban idő kell, amíg terebélyes fa nő ki belőle. A kegyelem kovásza csak lépésről-lépésre, fokozatosan

hatja át lényünket. A kegyelemmel együttműködni azt jelenti, hogy eleinte kicsi dolgokban tagadjuk meg magunkat, ami nem esik túlságosan nehezünkre s csak fokozatosan rosvunk nehezebb áldozatokat magunkra, nem pedig azt, hogv ha egyszer megindultunk az önmegtagadás útján, soha többé azt nem tehetjük, ami jól esik: hogy azután már mindig csak támaszkodás nélkül szabad ülnünk, — csak olyan eledeleket ennünk, amelyek iránt ellenszenvvel viseltetünk, stb. Nem, ezzel valószínűleg csak a sátán malmára hajtánók a vizet. Képesek ugyanis nem volnánk rá, hogy szüntelen önmegtagadásban éljünk, rövidesen ellanyhulna a lelkesedésünk és a gonosz ellenség kárörömmel vigyorogna az arcunkba: „Ugye, most már magad is látod, hogy nem neked való az életszentiség!”

Tegyünk keveset, de azt tegyük híven, alázatos szívvel és Isten majd rásegít, hogy lassankint nagyobb dolgokra is képesekké legyünk.

Azt hisszük: mindennél jobban vágyunk Isten szeretetére. Pedig nem egészen úgy van. Isten sokkal inkább szomjazik szeretetünkre, mint ezt mi magunk csak elgondolni is tudnánk és így lehetetlen, hogy mégis távol tartana bennünket magától, ha igazán komoly volna az utána való vágyódásunk. Valami hibának kell tehát lenni a dologban, ha nincs semmi szeretetünk: vagy hiányos a belső felkészültségünk, vagy a törekvésünk felületes.

A gyermek nem érti, mi az a drágakő, neki az is csak „kavics”. Bizonyos előismeretekre volna szüksége, hogy a kettő közt a különbséget felismerje. Így vagyunk a lelki étellel is. „Évekig küzdöt-

tem érte, hogv ezt vagy azt a kegyelmet elnyerjem.” Lehet. De bizonyos vagy-e benne, hogy igazán olyan nagyra értékeled ezt a kegyelmet, amint magaddal elhitted? Mindennél többre tartod-e Isten kegyelemajándékait? Vágyódol-e nagyon ama kegyelmek után, amelyek az erényekben való növekedést megkönnyítik: Isten jelenlétének tudatos szemelőtt tartása, az imádság kegyelme után? Hogy Isten nem adja meg ezeket, annak csak egy oka lehet: az, hogy nem készítettük elő befogadásunkra a lelkünket.

Tévedés azt hinni, hogy Isten csak a lelki arisztokrácia kis seeregét méltatja különleges kegyelmeire. Nem mondom, hogy egyeseknek nem ad kiváltságosan nagy kegyelmeket, de azt is biztosan állítom, hogy kivétel nélkül mindnyájunkat szentté akar tenni. „Legyetek tökéletesek, amint a ti

mennyei Atyátok is tökéletes.” Bizonyosak lehetünk felőle, hogy nincs neki forróbb vágya, mint az, hogy mindnyájan bensőséges gyermeki szeretettel símuljunk atyai szívére.

— De mikor én nem tudok közel jutni ehhez az atyai szívhez! Mikor ő sem érzi szükségét, hogy közelében legyek; különben nem adott volna éppen nekem kevesebb segítő kegyelmet, mint másoknak. Szegény szürke, hétköznapi lélek vagyok, akinek az a sorsa, hogy gyalogosan botorkáljon keresztül az életen.

Nem lehet ez igaz.

Hiszen Jézus mindnyájunkért odaadta az életét. És lehetséges volna-e, hogy Isten, aki Egyszülött Fiát adta oda nekünk, vele együtt ne adna meg minden jót, amit tőle kérünk? Az pedig, aki kicsike gyermekké lett irántunk való szeretetből, nem lehet olyan hi-

degszívű, hogy közömbösen elforduljon tőlünk, mikor feléje nyújtjuk a kezünket és ezt mondja: „Nem, ezeket a kegyelmeket csak egyesek számára tartogatom!”

Feltéve, hogy tényleg csak szűkösen kimért lelki hozománnyal indulunk el az élet útjára, ne legyen bátortalanná szegénységünk tudata, de használjuk fel, kamatoztassuk buzgó lélekkel azt a csekélységet, amink van és bizonyos, hogy Isten gazdag kegyelemajándékaival jutalmazza bízó alázatoságunkat. Senkinek sincs joga azt hinni, hogy neki nem szól Isten meghívása.

Istennek nagy öröme, ha megadhatja mindnyájunknak azt, amire szükségünk van s legforróbb vágya, hogy szerethessen bennünket s hogy mi is meleg szeretettel legyünk iránta. Nem elég, ha reggelenként hideg udvariassággal köszöntjük s ilyesfélét mondunk

neki: „Ha akarsz valamit adni a nap folyamán, szívesen elfogadom, de nem töröm magam valami nagyon utána.”

Szolgáljon bátorításunkra az a tudat, hogy nála nélkül semmit sem tehetünk. Hárítsunk el az útból hűséges kitartással minden akadályt, amely hozzá való közeljutásunkat megnehezíti és lépésről-lépésre jobban fogjuk érezni szeretetének gyönyörűségét, éppúgy, mint a tűz melegét is annál jobban érezzük, minél közelebb jutunk hozzá.

Nagy lelki haladás jele, ha valaki ezt mondhatja magáról: „Érzem, hogy nagyobb szükségem van Istenre, mint valaha.” De jó jel az is, ha az elmúlt esztendőre visszatekintve azt állapíthatjuk meg, hogy a világi érdekek vesztettek értékükből a szemünkben, Isten érdekei ellenben mindennél fontosabbnak tűnnek fel előttünk.

Függetlenítsük magunkat a világ szempontjaitól, keressük Isten akaratát és vágyódjunk utána becsületes akarással: ez a lelki előbbrejutás legbiztosabb fokmérője.

A KERESZT ISKOLÁJÁBAN

„Istenem, Istenem, miért hagytál el engem?” Testben és lélekben kimondhatatlan gyötrelmeket szenvedett Üdvözítő Urunk. Olyan gyötrelmeket, amelyek mellett szinte természetesnek gondolhatuk volna, hogy maga a mennyei Atya jön vigasztalására, amint szentjeinek is olyan sok esetben sietett már segítségére az élet nehéz óráiban.

A szenvedő Jézus már nem is „atyámnak”, de „Istenemnek” nevezi az Urat, mintha már nem is érezné szeretetét, gondoskodását.

Magányosság, elhagyatottság — sok lélek járja ennek az útját és érzi nyomasztó fájdalmát. Minél közelebb érünk Istenhez, annál tisztábban érezzük, hogy rajta kí-

vül senkink sincsen. El kell szakadnunk a teremtet világtól, hogy a Teremtőhöz közel jussunk. Szükség van erre az elszakadásra, ha magasra akarunk jutni a lelki életben, ha egyetlen Lénybe akarjuk összpontosítani minden szeretetünket: Istenbe.

Mindenki elhagyta Üdvözítőnket.

Isten a valóságban sohasem hagyja el a lelket, de többször elrejtőzik előle, hogy kitartásra és bizalomra nevelje.

Urunk imádkozott. Nekünk is imádkoznunk kell, még akkor is, amikor úgy látszik, mintha süket fülekre találnának szavaink.

A lélek sötétségét gyakran ijesztő rémek népesítik be: elmúlt bűneink vigyorognak belőle ránk. Úgy látszik, mintha ámitás, hazugság volna minden, amit eddig hittünk, ami szent volt előttünk.

— Átkozd meg Istent, azután

pusztulj el! — súgja a kísértő a fülünkbe.

Nehéz órák az ilyenek nagyon, de Isten a szemünkbe néz:

— Ha ezt a kicsiséget sem tudod elviselni hozzám való szeretetből, úgy fogok bánni veled, mint gyermekkel és tejeskását kapsz tőlem eledelül.

Imádkozzunk és Isten megacélozza gyenge erőinket. Amint tette Jézussal is, mikor haláltusája végén megbékélve sóhajtott fel:

— Atyám, kezeidbe ajánlom lelkemet.

Mit tanulunk ebből?

Készséges szívvel kell felkészülve állnunk a szenvedések vállalására, ha igazán akarjuk szeretni Istent. Ha pedig itt a nehéz óra, ne törjünk le és ne gondoljuk, hogy elhagyott bennünket Isten, mert nem érezzük jelenlétének édességét. Ne jajveszékeljünk és ne gondoljuk, hogy örök-

ké tart a megpróbáltatás. Hogyan tudna másképp megizmosodni a lelkünk? S mivel bizonyítanók be másképp, hogv áldozatok árán is szeretjük Istent? És elvégre is: azt talán mégsem kívánná egyikünk sem, hogy megpróbáltatás, küzdelem nélkül folyjon le az élete?

Elmélkedjünk gyakran Jézus szenvedéséről. A nehéz órákban, megpróbáltatások idején tanúsított hűség sokkal közelebb visz bennünket Istenhez, mint a zavartalan áhítat, a vigasztalások édessége.

„Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.” Jézus szívében a leggyötörőbb szenvedés közepette is tovarozgett ez az imádság — hóhéraiért, a papokért és mindazokért, akik okozói voltak szenvedésének. Milyen csodás gazdagsága a szeretetnek: azokért imádkozni,

akik szenvedésünket okozzák! Enyhítő körülmény gyanánt felhozza: „mert nem tudják, mit cselekszenek.” Nem tudják, hogy Isten az, akit itt kegyetlen kínok közt halálra adnak, de saját hibájuk, hogy nem tudják. Jézus azonban mindenek fölött irgalmas: bármilyen bűnösök legyünk is, Ő mindig igazán szeret bennünket. A mi cselekedeteinkben is mindenütt ott van a gyengeség és tudatlanság nyoma: innét az a végtelen szájalom és elnézés, amellyel Jézus bennünket kezel. És mégis hányan vannak, akik azt mondják:

— Nem lehet, hogy engem is szeressen az Isten. Nem felejtheti el, hogy milyen csúfosan viselkedtem vele szemben.

De Ő elfelejti, vagy legalább is megbocsátja, amit ellene vétettünk.

Még mi, nyomorúságos embe-

rek is megbocsátunk annak, aki bántott bennünket. Ha emlékeztünkől nem is, de a szívünkől végleg ki tud törlődni a bántásnak még az emléke is. Lehetetlen, hogy helyes mederbe terelődjék Istenhez való viszonyunk, amíg meg nem értjük, hogy igazán melegen, atyai szeretettel ölel Ő körül bennünket. Tudja jól, milyen nehezünkre esik állandóan megmaradni a jóban, azért olyan elnéző irántunk. Nehogy beleessünk tehát abba az óriási tévedésbe, hogy erényes dolog „szerényen” háttérbe vonulni és elhárítani magunktól még a gondolatát is annak, hogy szeret bennünket Isten és mindent megbocsát. Soha sem szabhatjuk túlságosan nagyra az Ő irgalmasságába helyezett bizalmunkat.

AZ EMMAUSZI TANÍTVÁNYOK

Belső erő hajtotta a két tanítványt, hogy az emmauszi úton menve, megnyissák előtte szívüket. Az Úr szándékosan nem árulta el előttük kilétét. Ezzel a kis csellel élt, hogy érzelmeik őszinte megnyilatkozását hallja a szomorú tanítványok szájából. És azok elmondtak neki mindent, ami történt, elmondták saját fájdalmas csalódásukat is. „Azt reméltük... és most mindennek vége. Mi, a tanítványai szerte vagyunk szórva és nem tudjuk, mittevők legyünk. És még valami egészen különös dolog is történt: néhányan az asszonyok közül angyalt láttak a sírnál, a Testet pedig nem találták ott. Azóta még nagyobb a nvugtalanságunk.” Te-

le volt a szívük, szabad folyást engedtek szomorúságuknak.

A lelkes szeretnitudás nagy adománya Istennek. Vajjon én tudok-e lelkesedni dolgokért, emberekért?

Ez a két szomorú ember elvesztett minden reményt, de azért távol állt tőlük, hogy csak gondolatban is Mesterük ellen forduljanak: a bánat, a csalódás mint súlyos kő nehezedett lelkükre, de azért hűek maradtak Hozzá. A lefolyt eseményeket helyesen ítélték meg, abban azonban helytelenül gondolkoztak, ami a Megváltó földi életének végső célját, hatásait illeti.

Mi magunk is nagyon gyakran esünk ilyenféle hibába: kérjük Istent: segítsen meg bennünket és olyan szívesek vagyunk, hogy még a segítség módját is megmagyarázzuk neki. Pedig nem helyes, hogy így teszünk. Azt mond-

ta ugyan Urunk: „Zörgessetek és megnyittatik nektek,” arra nézve azonban semmi garanciát nem ad: mikor és hogyan fog megnyilni az ajtó. Lényegében helyesen cselekszünk, a módot azonban elhibazzuk. Pedig, ha valamely adományt kérünk Istentől, a legkevesebb, amit elvárhat tőlünk, az, hogy legalább meg ne kritizáljuk. Olyanok vagyunk, mint az elkényeztetett gyermek: sírunk és duzogunk, ha nem úgy történik minden, amint mi elgondoljuk.

Az is lehetséges, hogy Isten meghallgatja imánkat, de mi nem veszünk tudomást róla. Nem veszünk észre, mert más formában, más időben várjuk a meghallgatást. Mert — amennyiben nem olyant kérünk, ami lelkünknek kárára van — Isten mindig meghallgatja imádságunkat, a „mikor” és „mikor” felett azonban Ő maga határoz.

Jézus jóleső érzéssel hallgatta a tanítványok panaszait. „Ó, ti balgatagok és késedelmes szívűek...” kezdte a mondanivalóját.

Ez a mi stílusunk is: saját kicsinyes fogalmaink szerint mérjük a dolgokat. Ha csak kissé is készségesebb volna a szívünk és elevenebb a bizalmunk, mennyivel jobban megértenénk az írásokat!

Nem kellett-e? Nem kellett-e nekem is ezt vagy amazt elszenvednem? Hiszen dicsőség és szenvedés elválaszthatatlanok egymástól. Milyen súlyt nyer ez az igazság, mikor az Írások sugalmazójának szájából hangzik felénk!

Bealkonyodott. Urunk úgy tett, mintha tovább akarna menni. Újabb kis furfang a részéről. Vajjon mit akart elérni vele? A szeretet nyelvében nyüzsög a sok apró csselfogás.

Azok pedig kényszeríték őt :

„Maradj velünk, Uram.” És felismerték Őt a kenyértörésben. Szívük pedig gerjedezett bennük a szeretettől. Csodás gyönyörűség az Ő szavait hallgatni! És neki is milyen öröme szolgálni, ha hallja, hogy Róla beszélünk! Nem bánja, ha az Ő megítélésében oktondiság is, amit mondunk: a szeretetnek, amely belőlük kicseng, akkor is örül, ha értelem szerint helyreigazításra szorulnak szavaink.

A két tanítvány lehangoltsága persze, hogy nem volt megokolatlan. Szívük annyira tele volt Uruk iránt való szeretettel, szenvedéssel, elvesztéssel fölött érzett bánattal, úgy marcangolta lelküket, hogy nem tudtak hallgatni: az idegen előtt is beszélniük kellett róla. S bár ömlött ajkukról a panasz, Mesterüket egyetlen szóval sem kicsinyítették.

Nekünk is jó lecke ez. Amíg cukorkával tart bennünket az Úr és

mindenki csak dicsér bennünket, nem csoda, hogy jól érezzük magunkat az Ő oldalán; de forduljon csak a kocka s érjen bennünket csalódás, bánatalom, rögtön más színben látjuk a dolgokat. Ezeket a jó embereket is rettenetes csapás érte, még most is kábultak voltak tőle. Hiszen nem látott és ezután sem fog látni a világ ennél szörnyűbb katasztrófát! Csodásan szép, jó, bölcs ifjú ember, akit anyja szeme láttára hallatlan kínzások közt végeztek ki a gyalázat fáján! — Méltán hittek, hogy vége minden reménykedésüknek.

Mi magunk is hányszor hisszük, hogy végre megoldásra jutnak nehézségeink, az imádság is könnyebben megy, azután egyszerre mintha visszacsinálnának minden: vigasztalan nehézségek vesznek bennünket körül. Fájdalmasan sóhajtottunk fel: „Azt hittem, meg-

hallgatta kérésemet Isten és íme...” Pedig hát akkor is velünk, köztünk az Úr. Milyen méltán mondhat bennünket is balgagnak, késedelmes szívűnek, hogy nem értjük meg, ami a napnál is világosabb! Nem vesszük észre, hogy Isten már meg is adta, amit kértünk tőle. De mert Ő nem mindig válaszol postafordultával a kéréseinkre és mert válasza néha talán szokatlan formában érkezik meg, kész a kesergés: „Az én imámat nem hallgatja meg az Isten, ne is kérjeteK, hogy imádkozzam értetek.” Milyen idióták vagyunk! Soha nem hangzott még el szívből jövő ima anélkül, hogy meghallgatásra nem talált volna. Magát Istent hazudtolja meg, aki ilyen esztelenséget állít. Még csak kegyelem állapotában sem kell lennünk ahhoz, hogy meghallgatásra találjon imánk: Istennek nagyobb öröme, hogy kéréseinket

teljesítse, mint nekünk magunknak. Nem szereti Ő az ilyenfajta korlátoltságot! „Késedelmes szívűeknek” mondja a tanítványokat, mert nem bíznak eléggé benne. Nagyon halkan kopogtatunk és mert nem nyílik ki azonnal az ajtó, odébbállunk és azt mondjuk, hogy nem hallgat meg bennünket Isten. Hol hallottunk, hol olvastunk olyasmit, hogy Isten csak a szentek imáit hallgatja meg? „Késedelmes szívűek” vagyunk annak az elhívésére, hogy Isten mibelőlünk is szenteket akar nevelni. Ő azt mondja: akar, mi meg azt állítjuk, hogy nem akar. Kettőnk közül ugyan melyik mond igazat? Ha én is így gonkozom, hiábavaló minden imádságom. Isten ugyanis elsősorban szeretetteljes bizalmat vár tőlem.

„Kicsinyhitűek, nem tudtátok-e?...”

Valóban, tudniok illetet volna a

tanítványoknak, hogy Krisztusnak mindezeket kellett szenvednie. Mi tökéletességre vágyunk, küzdelem nélkül, Krisztus kínszenvedésének megértésére, anélkül, hogy magunknak csak a kisujjunk is fájna.

„Kicsinyhitűek, nem tudtátok-e? ...”

Próbáljuk meg életünket Krisztus e szavainak világosságánál átértékelni.

Minden hiába volt!

Nem mondanád inkább úgy, hogy minden nehézséged, csalódásod, minden látszólagos sikertelenséged az örökkévalóságra való csiszolódásodnak volt az eszköze?

„Nem így kellett-e mindennek történnie?”

Még a megbocsátott bűn is előbbre visz bennünket az Istenhez vezető úton. Egész életünk úgy alakult, amint azt Isten megengedte. Elhibázott, kárbavesztett életről

pedig soha ne essék szó: olyan-
nak alakult az életünk, amint azt
Isten megengedte. Különben is:
egy percnyi szívbeli bánat jóvá-
teheti egész életünk minden hi-
báját és kedvessé tehet bennün-
ket Isten szemében. Bármilyen tör-
tént is előbbi életedben, azért tör-
tént, hogy lelked javát szolgálja
és az örök boldogság útját egyen-
gesse előtted.

„És kényszeríték őt.”

Ha úgy látszik, hogy Urunk vo-
nakodik valamely kegyelmet meg-
adni: kényszerítsük őt. Nem tud
Ő ellentállni az igaz szeretet ké-
résének.

„Azok pedig felismerték Őt a
kenyérszegésben.” Mire ő eltűnt
közülük.

„Nemde szívünk gerjedezett
bennünk, mikor szólott az úton?”

LELKI PESSZIMIZMUS

A lelkiekben való előbbrejutásunknak egyik legnagyobb akadálya az a meggyőződés, hogy Isten egy vagy más oknál fogva nincs megelégedve velünk. Legtöbben pesszimisták vagyunk a lelki életben. Azt gondoljuk: Hogyan is remélhetném, hogy Isten nekem is megadja ezt vagy am azt a kegyelmet, mikor eddig olyan sok kegyelemajándékát hagytam felhasználatlanul.

A sátán sugallja az ilyen gondolatokat.

A valóság az, hogy Isten valamennyiünket olyan mélységes szeretettel szeret, hogy azt mi meg sem tudjuk érteni. Vágyik áldozásaink után és hiányzunk neki, ha elmaradunk asztalától. Semmi

olyant nem tesz egész földi életünkben, aminek nem az volna a célja, hogy közelebb vonjon bennünket magához. Megpróbáltatásokat küld ránk, hogy elszakítson a földiektől és nagyobb tökéletességre neveljen bennünket. Milyen nagy megnyugvás forrása lenne ránk nézve, ha megértenők, hogy életkörülményeink bármilyenek legyenek is, a lehető legalkalmasabbak arra nézve, hogy Istent az Ő akarata szerint szolgáljuk.

Hallgassunk mindig a kegyelem sugallatára. Ha szeretetlen kritizálódást hallunk, sokszor talán nehéz megállnunk, hogy helyeslőleg ne bölintsünk rájuk s esetleg még rá is licitáljunk arra, amit mások mondanak, de „fogjuk meg a nyelvünket”. Ne szójunk semmit, nehogy vétsünk a szeretet ellen. A természetes hajlamainkon aratott ilyen aprógyő-

zelmek nagy kegyelmeknek válnak forrásává.

Kétkedhetünk-e Isten szavában, amikor mint első és legfőbb parancsolatot adja elénk akaratát: „Szeresd a te Uradat, Istenedet egész szívedből, egész lelkedből és minden erődből.” Megértjük-e, mit mond ezekkel a szavakkal? Azt, hogy szeretettel szolgáljunk neki és minden cselekedetünket Őiránta való szeretetből végezzük.

Ha különösen közel akar Isten magához vonzani egy lelket, erős vágyat ültet a lelkébe az Ő megismerése, szeretete után. Ha ez a vágy kezd ébredezni a lelkünkben, bizonyosak lehetünk róla, hogy Isten ajándéka az. Ő pedig nem hagyja befejezetlenül azt a munkát, amelyet egyszer megkezdett és nem fogja megengedni, hogy meddő maradjon a vágyunk, feltéve természetesen, hogy mi

magunk is hűségesen együttműködünk segítő kegyelmével.

Ne mondjuk: „Mindeddig csak úgy immel-ámmal szolgáltam Istennek, most már késő, hogy új életet kezdjek!” Nem késő. Isten előtt nem számít az idő. Mondjuk neki inkább: „Te, aki megkezdted lelkem tökéletesbítését, be is fogod fejezni a munkát.” Mondjuk neki továbbá: „Te magad vagy az, Uram, aki az utánad való vágyat a szívembe öntötted: elégítsd ki hát ezt a vágyat és adj nekem minél több szeretetet!”

ROHANÁS, KAPKODÁS

Lelki életünk legtöbb nehézségét saját magunknak köszönhetjük. Reggeltől estig megállás nélkül rohanunk és szinte tetszelgünk magunknak benne, hogy türelmetlenek vagyunk önmagunkkal. Pedig a nyugtalan kapkodás bizonyára nem a legjobb módja annak, hogy a lelki életben előbbre jussunk. Legyünk mindenben higgadtak: ne kapkodjunk, ne izguljunk. A szentek sem lettek egy nap alatt tökéletessé; hosszú idő sok fáradságába került, mire az isteni példakép mintájára csiszolták jellemüket. Ennél fáradságosabb munkát valóban még elgondolni is alig lehet. Őket azonban ez sem tette türelmetlenné. Mindvégig bámulatosan vidámak, biza-

kodók voltak. Egyikük sem mondta: „Ezt úgy sem tudom megtenni,” mint ahogyan mi mondjuk. Pedig nekünk nincs okunk így beszélni. Nem szeret-e Isten minket is végtelenül? A lelkiéletben való haladásnak első feltétele a soha nem csüggedő vidámság, a napsugaras, derűs életszemlélet.

Hallgassunk Urunk szavára : „Ne nyugtalankodjatok. Bízatok bennem, szolgáljatok nekem; én gondviselőtök leszek.” Nem kár-e nyugtalan szorongásokkal elfecsérelni időnket, erőinket? Ha valamit meg kell bánni, bánjuk meg, de ne rágódjunk rajta tovább. Szegény gyarló kis értelmünk, akaratunk nem bírja meg a szétforgácsolást. Vétünk magunk ellen, ha nem a jelenben élünk és engedjük, hogy gondolataink hol a multat bolygassák, hol a jövőt fűr-késszék. Ami elmúlt, azt ne sirassuk, ami lesz, attól ne reszkes-

sünk, de éljünk a jelenben és használjuk ki annak minden percét.

Szeretnétek-e, ha a gyermekeitek szüntelenül azon tépelődnének: vajjon fogjátok-e szeretni őket holnap is?

A szentek a jelenben éltek ; megtették, ami tőlük telt, a többit meg Istenre bízták.

MEGALÁZTATÁSOK

Emeld bátran ajkadhoz a megaláztatások poharát és minden felkelő és minden lenyugvó nap istenáldotta, békés életedre fogja vetni sugarait.

Azt ugyan nem tudjuk megakadályozni, hogy fájjon a megaláztatás, hogy minden idegszálunk titakozzék ellene s a vérünk felforrjon a nyomán. De ez nem is fontos. Fő az, hogy keserűség, neheztelés ne maradjon a szívünkben utána.

Üdvözítő Urunkat milyen szörnyűséges vádakkal illették: még azt is az arcába vágták, hogy a sátánnal cimborál. Hogy fájtak ezek az ocsmányságok az ő finom, mélyen érző szívének, az bizonyos, de Ő nyugodtan türelmesen felelt

rájuk és sem keserűséget, sem haragot nem érzett megbántói iránt. Szívesen eltűrte ezt is irántunk való szeretetből.

Mindezt szem előtt tartva, mondjuk neki: „Jó Uram, ne fogj szavamon, ha gyáván, türelmetlenül azt mondom: „nem bírom tovább!” De adj erőt, hogy igenis: bírjam. Segíts, hogy téged mindig jobban megértselek, mindig jobban szeresselek.”

ISMÉT AZ IMÁDSÁGRÓL

Szörnyű állítás, hogy Isten nem is kíván a te lelkeddel beszélni. Az imádság lelkünknek valamely módon Istenbe való kapcsolódása. A mód azonban nem fontos: minél egyszerűbb és természetesebb, annál jobb. Hacsak komolyan akarsz, eljutsz Hozzá, hiszen Istennek forró vágya, hogy téged magához kapcsolhasson.

Ne sopánkodj ilyeneken: „Ha legalább megmutatná magát nekem Isten!” Igyekezzél közelebb jutni Hozzá és Ő örömmel fogja engedni, hogy te is érezd, érzékd az Ő áldott jelenlétét.

RÖVID GONDOLATOK

Vajjon a tiszta istenszeretet tesz-e aggályossá az imádság tereén? Vagy csak az imaélet érzelmi örömei után vágyol? Vagy éppen — távoli, halk gyanum ez — az alázatosság hiánya szól bele a dologba? „Miért, hogy más olyan könnyen imádkozik, én meg nem?” Ne gondolj másokkal és hamarosan megtanulsz imádkozni.

— Sok embernek nagy gondja — szinte azt mondhatnám: rögeszméje — hogy van valami a multjában, amire már nem is emlékszik és ami miatt Isten majd nyakára szorítja a hurkot az ítélet napján. Honnan jön ez a félelemérzés? Az Isten irgalmas jóságának a semmibevevése? A gondolatok nyugtalan háborgása? Szent János

szerint: „Az igazi szeretet kizárja a félelmet.” Urunk pedig azt mondja: „Én vagyok, ne féljeteK.”

— A vallásosság nem abban áll, hogy szüntelenül valaminek az elkerülésére vigyázunk. És mégis, hányan vannak, akik úgy élnek, mintha a lelki élet a lelkiismeret szüntelen böngészésében, a multban való keresgélésben s bűnlajstromunk állandó szemelött tartásában állna. A bízó reménykedés utolsó szikráját is kioltják szegény szívükben ezek a szerencsétlenek és merő reszketéssé teszik a lelki életüket. Pedig Urunk milyen jószágos volt apostolaihoz s azok minden gyarlóságuk, darabosságuk mellett is milyen meghitt otthonosságban éltek mellette! — Ha el akarod kerülni a bűnt, tégy jót.

Isten nem a részletek szerint, de az életünk beállítása, iránya szerint fog megítélni bennünket. A céltalan ide-oda hányódó élet, ha

valaki semmiért céltudatosan nem dolgozott és semmi hasznosat nem művelt, nem lesz jó ajánlólevél azon a nagy napon. Kell, hogy mindenki dolgozott, fáradott valamiért. — Én miért dolgoztam?

— Minél közelebb jut egy lélek Istenhez, annál több örömét találja Urunk földi életének áttanulmányozásában.

— Mint a szivacs a tenger vizével, úgy telítődjük szívünk Jézus Szívének szeretetével és engedjük, hogy annak áramai át meg átjárnak, elárasszák szívünknek minden rejtekét.

— Egyedül Isten szeretete képes teljesen betölteni a lelkünket.

Dicsértessék az Isten.

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó	9
Ne legyünk szűkszívűek . . .	11
Vidám szívvel szolgáljuk az Istent	14
Apró keresztek	25
Mit tanulhatunk Urunk halál- gyötrelmeiből	31
Életünk értéke	41
A vezeklés szelleméről . . .	46
Szolgálni — ez a rendelteté- sünk	54
Alázatosság	59
Urunk vadászebei — vagy pin- csikutyák?	64
A lélek benső csendjéről . .	70
Elfecsérelt idő	75

Hogyan lehetek szentté? . . .	77
Pásztorok a jászolnál . . .	80
Megint az elszórakozás az imá- ban	85
A lelki előrehaladásról . . .	90
A kereszt iskolájában . . .	98
Az emmauszi tanítványok . .	104
Lelki pesszimizmus	114
Rohanás, kavkodás	118
Megaláztatások	121
Ismét az imádságról	123

Lelkiélet kis könyvei.

24 **A breviárium himnuszai**

Latin-magyar szöveggel

10.

PROPRIMUM ET COMMUNE SANCTORUM

Ára 1.20 pengő

26. Gerely Jolan

Gyermekeink boldogságáról van szó!

Ára 80 fillér.

26. Szent Bernát

Ember, törődj a lelkeddel!

Ára 60 fillér.

27. Szt. Agoston

A legméltóságosabb Oltáriszentség megígérése

Ára 80 fillér.

28–30. P. Considine S. J.

Fel a szívekkel!

Egy-egy kötet ára 70 fillér.

